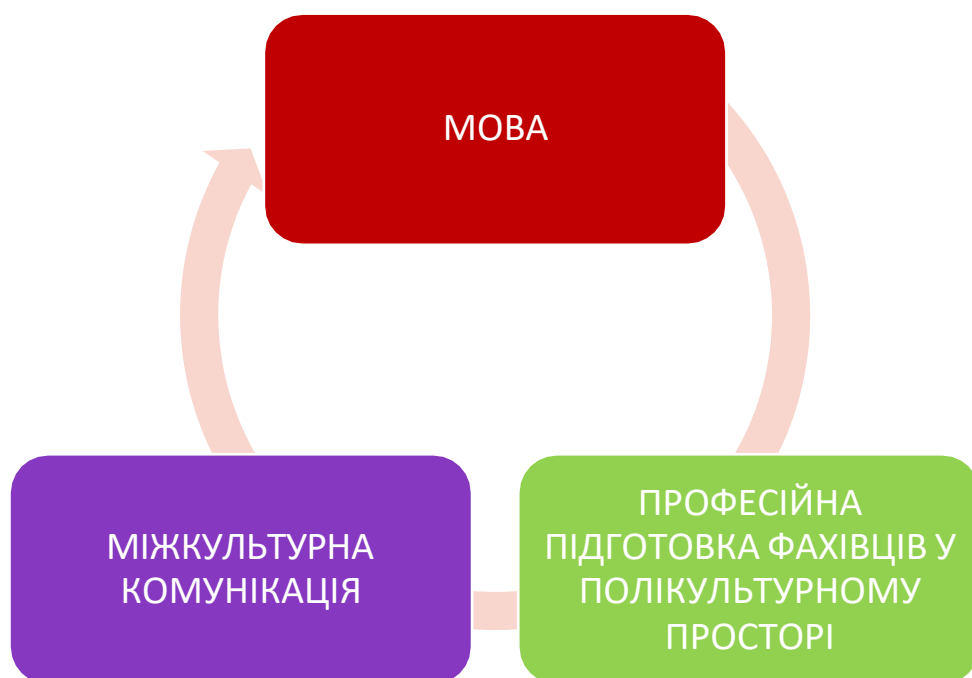


**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**



ХАРБІН – 2022

ОДЕСА – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Харбінський інженерний університет

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2022

Одеса – 2022

Олена Мігова

*здобувачка вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня
денної форми навчання факультету іноземних мов
спеціальності 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно),
перша-англійська))
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

«ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АЛЮЗІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ»

Ключові слова: алюзія, реалії, переклад художніх текстів.

У сучасних лінгвістичних та літературознавчих студіях функціональні, структурні та перекладознавчі аспекти алюзій привертають особливу увагу дослідників, чим пояснюється чимала кількість наукових доробок з цієї теми. Зокрема, вченими визначається сутність та природа алюзії (М. В. Воробйова, А. П. Загнітко, Х. В. Петрина, І. І. Ільїн та інші), аналізується алюзія в контексті реалізації категорії інтертекстуальності (І. І. Ільїн, Г. В. Кузнецова, Х. В. Петрина, Н. О. Сунько та інші), пропонуються різноманітні типологічні класифікації алюзій (О. М. Копильна, Є. М. Коваленко, О. К. Рябініна та інші), описуються функції алюзій (М. В. Воробйова, О. М. Дронова, О. М. Калита, Н. В. Кондратенко, О. О. Лавриненко та інші), розглядаються лінгвокультурологічні аспекти вивчення алюзій (Х. В. Петрина, М. Д. Тухарелі, А. А. Тютенко та інші). При цьому, за наявності великої кількості наукових доробок як з різних аспектів сутності та функціонування алюзії, так і з питань лінгвокультурної специфіки феномену алюзій, фундаментальних досліджень щодо особливостей відтворення лінгвокультурної інформації при перекладі алюзій українською мовою наразі немає, що пояснює актуальність проведення наукових розвідок у цьому напрямку.

Проведений критичний аналіз наукової літератури з проблеми структури та функцій алюзій, а також особливостей відтворення лінгвокультурної інформації при перекладі українською мовою дозволив констатувати наступне.

Алюзія є актом посилення на будь-який попередній текстовий або позатекстовий референт, що передбачає наявність фонових знань (культурно- і матеріально-історичного, географічного та прагмалінгвістичного характеру), якими володіє читач про певний факт, і викликає у нього відповідні асоціації; стилістичним прийомом, натяком на відомий історичний або побутовий факт, на складники іншого тексту; адекватною актуалізацією змісту якого може бути здійснена людиною за умови володіння нею фоновими знаннями, на які розраховує автор вихідного тексту. Метою використання алюзії є збагачення елементарного висловлювання і всього твору супутніми знаннями, смислами та досвідом. При цьому, алюзія виступає економним способом актуалізації історії

та літературної традиції. Досить часто поняття алюзії розглядається в контексті інтертекстуальності, адже будь-який текст є реакцією на попередні тексти, а різні види алюзії і є такою реакцією, «мостом» між минулим і теперішнім. Необхідно відмежувати алюзії від таких дотичних понять, як цитування, плагіаризм, кліше та антономазія. Пов'язаними з поняттям алюзії є поняття алюзійної одиниці, алюзійності, алюзійного процесу та алюзійного навантаження. Власне термін «алюзія» використовується на позначення конкретного випадку одиничного посилення на першоджерело; під алюзійною одиницею розуміють певний комплекс вербальних структур, що у своїх сумі генерують завершене алюзійне повідомлення або декілька повідомлень; алюзійність тексту створюється шляхом кореляції та доповнення одних алюзивних одиниць іншими. Алюзивне навантаження трактується як ті компоненти значення одиниці, які адресату інформації необхідно відтворити, спираючись на власний тезаурус.

Існує чимало типологічних класифікацій алюзій, в основі яких лежать різні принципи їх структурування та об'єктивації у тексті. Найпоширеніші класифікації побудовані переважно за наступними принципами: тематичним, семантичним, структурним, стилістичним, культурним та іншими. Узагальнено алюзії поділяються на міфологічні, теологічні, літературні, історично-суспільні, фольклорні, побутові; трансформовані / нетрансформовані; однолексемні / багатолексемні; прості / складні тощо.

Особливості функціонального навантаження алюзій та алюзійних одиниць знаходяться у сфері уваги таких дослідників, як М. В. Воробйова, О. М. Дронова, О. М. Калита, Н. В. Кондратенко, О. О. Лавриненко, П. Ленон, А. А. Тютенко, Н. О. Сунько, О. Б. Яреми тощо, які виокремлювали різні набори функцій відповідно до специфіки власного наукового напрямку дослідження. До найбільш поширених функцій алюзій відносять оцінно-характеризувальну, номінативну, прикрашальну (орнаментальну), функцію створення підтексту, асоціативну, функцію вираження комічного й іронічного ефекту, функцію передачі специфіки національного менталітету, стилістичну, відтворення суспільно-політичної атмосфери тощо.

Інтерпретація будь-якого тексту залежить не лише від суто лінгвістичних, а й від екстралінгвальних факторів, зокрема, від національно-культурних стереотипів, і, крім того, від власних культурних фонових знань та досвіду читача. У цьому контексті повстає питання адекватності перекладу, тобто можливості максимально повної передачі задуму автора, адже основним завданням при перекладі алюзії є зберегти її асоціативний фон, забезпечити її впізнаваність реципієнтом, що має викликати в нього необхідні асоціації. До проблем відтворення лінгвокультурної інформації при перекладі алюзій українською мовою відносять культурну обумовленість алюзій, що ускладнює процес виявлення таких одиниць у тексті англійською мовою; у більшості випадків алюзії мають авторський характер і можуть зустрічатися в абсолютно різних контекстах, що значно ускладнює процес їх ідентифікації перекладачем; лінгвокультурні явища, які відображає алюзія, невідомі представникам нації, мовою якою здійснюється переклад.

Отже, алюзія є складним, багатостороннім та поліфункціональним лінгвістичним явищем, що актуалізує певні лінгвокультурні особливості, відтворення яких під час перекладу українською мовою може викликати певні труднощі.

Література (References)

1. Авраменко С. Р. Стилістичні функції алюзій у романі Джеймса Хайнса «Розповідь лектора». URL:http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/gv/2007_11/1/articles/Volume%201/Svito%20literatura/1_Avramenko.pdf (дата звернення: 15.08. 2020).
2. Бавдис М. М. Особливості перекладу алюзивної мовної гри. Філологічні науки. Теоретичні й прикладні проблеми дослідження мови. Національний університет «Львівська політехніка». № 3. С. 178-183
3. Никашина Н. В., Супрун Н. Д. Аллюзия как стилистический прием в англоязычной литературе. Вестник РУДН. Серия: Теория языка. Семиотика. Семантика. 2016. №1. С. 68-74

Ольга Ніколова

*здобувачка вищої освіти 2 року навчання другого (магістерського) рівня
денної форми навчання факультету іноземних мов
спеціальності 035 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно),
перша-англійська))
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Одеса, Україна*

«ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ»

Ключові слова: переклад, політичний дискурс, граматичні особливості, лексичні особливості.

Сьогодні переклад є невід'ємною частиною для міжнародних зав'язків, переговорів, конференцій, політичних дискусій тощо. Переклад відіграє дуже важливу роль у створенні, продовженні, модернізації та підтримки політичної влади. Перекладачу необхідно розробляти особисту «стратегію» та приділяти ретельну увагу при перекладі конкретних фільмів різних жанрів.

У перекладі суспільно-політичної тематики необхідне чітке розуміння, саме які особливості присутні у використовуваних мовних кліше у свідомості цільової аудиторії, а також необхідно пам'ятати, що саме переклад носить експресивний характер, завдяки чому його відрізняє від формального стилю.

Поняття політичний дискурс був закладений представниками філософських шкіл (кембріджської та оксфордської) у 50-ті рр. ХХ ст.. Вони здійснили аналіз лінгвістичного контексту суспільної думки. Щодо вітчизняних авторів цією проблематикою займалися такі дослідники, як: О. М. Баранова, М. В. Ільїна, М. А. Єфремова, Г. Г. Почепцова, щодо класичних робіт, ми можемо назвати праці Р. Барта, Ю. Хабермаса, М. Фуко. На сьогодні у науці досі не